

استاد ESTAD

ESKİ TÜRK EDEBİYATI ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

[Journal Of Old Turkish Literature Researches]

E-ISSN: 2651-3013

Cilt: 3 Sayı: 2 Ağustos 2020

ss. 607-617

Makalenin Geliş

Tarihi

30/07/2020

Makalenin

Kabul Tarihi

08/08/2020

Yayın Tarihi

30/08/2020

KLASİK TÜRK ŞİİRİNDE “MİBLAĞ” KELİMESİNİN KULLANIMI ÜZERİNE TESPİTLER

İpek TAŞDEMİR¹

ÖZET

Klasik Türk edebiyatı metinlerini günümüz Türkçesine aktarırken veya anlamlandırırken en usta araştırmacılar bile hatalar yapabilir. Araştırmacı/okuyucu metni çevirirken veya anlamlandırırken doğal olarak ilk önce ilgili sözlüklere bakar. Fakat sözlükler bir metni çevirmek için hele anlamlandırmak için yeterli değildir. Klasik Türk edebiyatı metinleri, müstensihler tarafından el yazısıyla ve müstensih hafızasına dayanılarak çoğaltıldığı için metne çok güvenmemek gerekir. Fazladan veya eksik bir nokta bile kelimeyi yanlış okumaya böylece metni yanlış anlamlandırmaya yönelir. Ayrıca bir kelimenin birden çok anlamı olabilir veya o kelime sadece bir şair tarafından sözlüklerden farklı bir anlamda kullanılabilir. Bu yüzden bir metni çevirirken veya anlamlandırırken mutlaka metnin bağlamına bakılmalıdır. Metin bağlamı üzerinde yürütülen en kapsamlı çalışma şu an TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) projesidir. Bu proje dâhilinde çalışırken “özel bir spatula, kepçe, kaşık” anlamlarına gelen “miblağ” kelimesi dikkatimizi çekmiştir. Sekseni aşkın divanı taradığımızda bu kelimenin “meblağ” kelimesiyle karıştırılmış olduğu ve dolayısıyla kelimenin geçtiği beyte yanlış anlam verildiği fark edilmiştir. İşte bu çalışmada “miblağ” kelimesinin Seyyid Vehbî (1736), Nâbî (1712), Nedim (1730), Nevizâde Atâyî (1635), Emrî (1575), Mantıkî (1635) gibi şairlerin divanlarında nasıl okunduğu ve ne anlam verildiği incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Miblağ, kaşık, TEBDİZ, Vehbî, Nâbî, Nedim, Atâyî, Emrî, Mantıkî

¹ Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümü, Eski Türk Edebiyatı ABD., ipekkaya.edb@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-6606-3181

FINDINGS ON THE USE OF THE WORD “MİBLAĞ” IN CLASSIC TURKISH POETRY

ABSTRACT

While transferring and interpreting Classical Turkish Literature texts into the latest Turkish language, even the expert scientists can be mistaken. While translating or interpreting the text, a researcher or a reader firstly looks at the related dictionary as a matter of course. However, the dictionaries aren't enough to translate, especially interpret a text. Since the Classical Turkish Literature texts are replicated by the manuscripts and memories of the scribes, one shouldn't rely on the texts. Even an additional or a missing point can lead someone misread the text and eventually misunderstand it. Besides, a word can have many meanings or that word can be used in different lexical meaning by the poet. For this reason, while translating or interpreting a text, it should be looked at the context of the text. The most comprehensive work carried on the context of the text is the project of TEBDİZ(The Contextual Index and Functional Dictionary of History and Literature Texts). While working on this project, the word of “miblağ” which means a special spatula, a ladle, a spoon draws our attention. When we scan over eighty divans (collected poems), it is realized that this word is mistaken for the word of “meblağ” and consequently this word gives the wrong meaning to the couplet. In this article, we will analyse why the word of “miblağ” is used in divans (collected poems) and how it is read and meant in the collected poems of the poets such as Seyyid Vehbî (1736), Nâbî (1712), Nedim (1730), Nevizâde Atâyî (1635), Emrî (1575), Mantıkî (1635).

Keywords: Miblağ, spoon, TEBDİZ, Vehbî, Nâbî, Nedim, Atâyî, Emrî, Mantıkî

GİRİŞ

“Miblağ” kelimesi Arapça “mibla’ (مبلع)”, kökünden türeyerek mebla>meblak>mablak şeklinde değişime uğramıştır. Günümüzde “mablak” olarak kullanılan bu kelime kaynaklarda “mebla, mablak, miblağ” olarak geçer. Fakat edebî metinlerde kelime, “مبلع” şeklinde yazılmıştır. Yazılış benzerliğinden dolayı bu sözcüğün, metinlerde “meblağ” olarak okunduğu görülmüştür. Kelimenin doğru okunuşu Ahmet Talat Onay’ın da belirttiği üzere “meblağ” değil “miblağ”dır (Onay, 2000: 374).

Yine Onay’a göre “miblağ ya da miblağ-ı berş, macunu hokkasından çıkarmaya mahsus düz kaşığın adıdır (Onay, 2000: 124). “miblağ”, *Kamus-i Türkî*’de “A. ‘بلع’den ism-i âlet galat: mablak habları yapmağa mahsus düz ve açık bir cins kaşık.” şeklinde tanımlanmıştır (Sami, 2013: 1275).

Kubbealtı Lugatı'nda “1. Boya vb. şeyleri ezip karıştırmakta kullanılan, yassı uçlu kaşık şeklindeki âlet. 2. Mâcun sürmek için kullanılan ve genellikle ucu mâdenî olan âlet, spatula...3. Büyük kazanlarda yapılan pilâv, çorba, aşûre vb. şeyleri karıştırmaya yarayan, yayvan ağızlı, uzun saplı tahta kepçe.” olarak anlamlandırılmıştır.

Örnekli Etimolojik Farsça Türkçe Sözlük'te “(A.) kepçe, karıştırıcı, mablak.” olarak tanımlanmıştır (Kanar, 2007: 1901).

TDK Sözlük'te “1. isim, eskimiş Hamur, merhem, boya vb. şeyleri ezip karıştırarak yoğurmak için kullanılan ve bir ucu ele alınacak biçimde saplı, öbür ucu yassı olan alet. 2. isim, eskimiş Aşure kazanlarını karıştırmakta kullanılan, uzun saplı ve yayvan uçlu tahta kepçe.”

Redhouse Sözlüğü (Türkçe/Osmanlıca-İngilizce)'nde bir çeşit spatula olarak tanımlanmıştır: “A spatula, by means of which food is carried to the gullet”(Redhouse, 1992: 1674).

P. Mary Işın, *Osmanlı Mutfak Sözlüğü* adlı eserinde “miblağ” kelimesinden, “dondurma, çevirme, helva, macun gibi yiyecekleri karıştırmak, dövmek ve kaplarından çıkarmak için kullanılan uzun saplı, ucu küt bir alet olan mablak, kullanımına göre ağaç veya metalden yapılırdı.” olarak bahseder (Düzlü, 2018: 810).

En kapsamlı tanım, *Sanat Ansiklopedisi*'nin “mablak” maddesinde yer almaktadır:

Eczacıların macun yapmak için kullandıkları kürek gibi saplı düz kaşık ve boya ezme için kullanılan enli boya bıçağı. Nakkaşların macunu tesviye etme üzere elde kullandıkları geniş ve yassı fırça şeklinde küçük tahta veya madenî kürek ki buna ispatula da denir. Boyacılar bununla macun sürer ve tesviye ederler. Tahtadan ve demirden olanları da vardır. Bu tabir yerine şimdi ispatula da denilmekte ve mablak tabiri daha ziyade dondurma, muhallebi, saleb ve macun gibi şeyleri karıştırmak için kullanılan ucu enlice ve kürek gibi uzunca saplı kaşıklara hasredilmektedir. (Arseven, 1966: 1254)

“Mablak/miblak” kelimesi bazı arşiv kayıtlarında da mutfak gereçleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin Turhan Sultan'ın Muhallefât Defterin'de tutulan kayıta “Bakır ve kemik mablak” ve “Sim ma'cün kutusu ma'a kapak ve mablak” ibarelerine rastlanmıştır. II. Abdülhamid'in Fakir Hacılar İçin Mekke'de İnşa Ettirdiği Misafirhâne için hazırlanan ecza ve tıbbi malzeme kayıtlarında ise “miblağ” sözcüğü “miblak (hab yapmağa mahsus kaşık)” olarak yer almaktadır (Sarıyıldız, 1988-1994: 36).

Klasik Türk Edebiyatında “Miblağ”

Miblağ kelimesi, Klasik Türk edebiyatı metinlerinde dondurma, çevirme, helva, macun gibi yiyecekleri karıştırmak, dövmek ve kaplarından çıkarmak, ayrıca ilaç ve ecza (özellikle afyon hapı) yapımı ile birlikte anılmaktadır.

Resim 1

Osmanlı Mutfak İmparatorluğu adlı kitapta yer alan bu resimde, eskiden macuncuların macun satma geleneği tasvir edilmiştir. Resimde Karagöz macuncu rolündedir. Karagöz'ün elinde “macuncu mablağı” denen macunu almak için kullanılan araç vardır. Çocukların ilgisini artırmak amacıyla macuncu tepsisine dönen bir ok monte edilir, farklı renk ve lezzetteki macunlar arasından seçme işi oyun haline getirilirdi. Çocuk oku çevirir, nerede durursa alındaki bölmede bulunan macunu seçerdi” (Işın, 2014: 91-92).

Resim 2

Yukarıda macunun miblağ ile yendiğine örnek teşkil eden bir macuncu minyatürünü görmekteyiz. Bu minyatürde bir macuncu çeşit çeşit macunların yer aldığı macun tablasıyla elinde macun miblağları ile rengârenk macunlarını satmaktadır.

Miblağ kelimesi Evliya Çelebi'nin *Seyahatname*'sinde de geçmektedir. Çelebi, *Seyahatname*'sinin V. kitabında da bir hikâye naklederken macunun miblağ olmadan yenemeyeceğini söyler:

Nûruddehr eydir: "Ey hazînedâr Seyf Alî katı ahmaksın. Şimdi bu ma'cûn mablâksız nice yenir, ver şu belindeki hançerin" deyüp Seyf Alî'nin belinden hançeri Nûruddehr eline alup... Nûruddehr eydir: "Eğer bu ma'cûn fenadır dersiniz, ibtidâ ben yiyem" deyüp hançerle hokkadan bir hayli ma'cûn çıkarup evvel kendi yedi... (Dağlı vd., 2001: 19).

Ayrıca Evliya Çelebi, şenliklerde macuncu tayfasının geçişini tasvir ederken “dilber lebi” diye adlandırılan bir çeşit macunun dağıtılışından bahsederek bu macunun gümüş miblağlarla ikram edildiğini anlatır:

Bu ma'cûncı tâ'ifesi taht-ı revanlar üzre dükkânların ma'âcin hamler ve gümüş hokkaları ve gümüş miblağlarla² dükkânların zeyn edüp halifeleri tuç havanlar içre besbâse ve kebâbe ve darçin ve dâru 1-fülfül ve kâkula ve havlan ve havluncân ve udu'1-kahr ve zencebil makulesi edviyeleri döğüp ba'zı niçe âfitâb-ı dilberânları gümüş hokkalar içre nüşdâr-ı devâ-yı misk ve dilber-lebi ma'cunların gümüş miblağlarla³ tarafeynde dört temâşâcılara ma'cun bezi ederler. Amma her bir dilber bir nezâketle ma'cunı lebine sürüp yâhud gerdeni altından geçirüp şivekârlıklar ederek dilber-lebi ma'cunun ihсан ederler (Zülfe, 2011: 135).

Resim 3

²meblağlarla

³meblağlarla

Günümüzde de macun satma geleneği hâlâ devam etmektedir. Bu resimde bir macuncu rengârenk macunlarını, elindeki miblağlarla tabladaki macunlara batırıp çevirme suretiyle müşterilerine ikram etmektedir.

Miblağ kelimesine, Klasik Türk edebiyatının önemli metinlerinden olan divanlarda da rastlamaktayız:

Nedim Divanı'nda afyon macunu yapımında kullanılması yönüyle karşımıza çıkmaktadır. Bahsi geçen beyit, Gölpinarlı neşrinde

Bir iki meblağ-ı berş ile urup öldürecek

Geldiler eylediler böyle cihânu sersâm (Gölpinarlı, 1951: 48) şeklinde okunmuşken Muhsin Macit neşrinde ise

Bir iki miblağ-ı berş ile urup öldürecek

Geldiler eylediler böyle cihânu sersâm (K9/9) (Macit, 2016: 59)

olarak düzeltilmiştir. Yukarıda da görüldüğü gibi “miblağ” kelimesi, yazılış benzerliği bakımından “meblağ” kelimesiyle karıştırılmıştır. Nedim’in bir ramazaniye kasidesinden alınan bu beyitte, “miblag-ı berş” insanı bile öldürebilecek sivrilikte olan ve afyon macunu çıkarmaya yarayan bir alet olarak tasvir edilmiştir. Resim 3’te tasvir edilen macun miblağı, bu beyitte birebir tasvir edilmiştir.

Ali Fuat Bilkan tarafından çalışılan *Nâbi Divanı*'nda ise miblağ kelimesi “meblağ” okunmuş (Bilkan, 2011: 678), bu nedenle Ahmet Selman Yiğit tarafından çalışılan *Nâbi Divanı Sözlüğü*'nde bahsi geçen beyitteki “meblağ-ı berş” ifadesi “*Kalemin yetişmesi II Kalem miktarı.*” olarak anlamlandırılmıştır.⁴

Miblag-ı hâmeyle hikmet-hâne-i eş'ardan

Nâbiyâ çok hasteye dârû-yı sıhhat virmişüz (G294/9)(Bilkan, 2011: s. 678)

⁴**meblağ-ı hâmeyle**: -y, -le

Gazel 294

Mısra: 17

Kelime Tipi: - Kalemin yetişmesi II Kalem miktarı.

17. *Meblağ-ı hâmeyle hikmet-hâne-i eş'ardan*

18. *Nâbiyâ çok hasteye dârû-yı sıhhat virmişüz*

Bkz. Ahmet Selman Yiğit, *Nâbi Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara, 2018, s. 1917.

Yukardaki beyitte Nâbî, şiirin hikmet hastanesinden kalem kaşığıyla birçok hasta şaire sıhhat verdiğini söyleyerek şairlere şiir yazma kabiliyetiyle örnek teşkil ettiğini ifade etmiştir. Nâbî, kendini şairlere sıhhat veren bir doktora, şiiri hastaneye, şairleri hastaya, kalemini de ilaç yapımında kullanılan mablağa benzetmiştir. Şairin özellikle miblağ sözcüğünü kullanmasının nedeni, bu kelimenin “haste, dârû-yı sıhhat virmek” gibi tıp terimleriyle birlikte tenasüp oluşturarak eczacıların ilaç yapımında kullandığı özel ecza kaşığı anlamına gelmesinden kaynaklanmaktadır.

Saadet Karaköse'nin hazırlamış olduğu *Nev'î-zâde Atâyî Divanı*'nda da miblağ sözcüğüne rastlanmaktadır. Divanda yine “miblağ” kelimesi, “meblağ” okunmuştur:

*Zahmuma sundı tîg-i pür-hûnı
Meblağıyla kubûrı ma'cûnı*

Doğrusu şu şekilde olmalıdır:

*Zahmuma sundı tîg-i pür-hûnı
Miblağıyla kubur-ı ma'cûnı* (Kt.93) (Karaköse, 2017: 301)

Yukarıdaki beyitlerde Nev'î-zâde Atâyî, “sevgilinin kanlı kılıcı, macun kabı ve mablağını yarama batırdı” diyerek sevgilinin can alıcı bakışlarını kılıca, kılıcı ise bir macun mablağına; yarayı ise macun kabına benzetmiştir. Miblağ kelimesi, bu beyitte ise büyük bir ihtimalle kırmızı renkli bir macunu kaptan almaya yarayan alet olarak tasvir edilmiştir.

*Elinde ısbî-i zâ'id-misâl olmaya devr⁵
Hemîşe miblag-i berş-i latîf-i keyf-resân* (K3/51) (Kaya, 1991: 109)

Mantıkî'ye ait olan yukarıdaki beyitte “miblağ” kelimesi, *Nedim Divanı*'nda olduğu gibi “berş” ile birlikte kullanılmıştır. Beyitte, bir afyonkeşin miblağı ne denli benimsediğini vurgulamak için “keyif veren hoş bir afyon kaşığı/miblağı”nı, eldeki altıncı parmağa benzeten şair, “devr/dönmek” kelimesini hem afyonun baş döndürmesi özelliğine hem de macuncuların çarkifeleğe benzeyen tablalarının dönmesine bağlamıştır. Bu beyitte hem bir afyonkeşin afyon kaşığından dönerek afyon çekmesi hem de bir macuncunun tablasını döndürerek miblağıyla macunları satışını tahayyül ettirmektedir.

⁵ dūr

Yekta Saraç'ın çalışmış olduğu *Emrî Divanı*, Türkan Çınar Alvan tarafından çalışılan *Emrî Dîvânı'nın Nazım Bilgisi ve Belâgat Yönünden İncelenmesi*, ve Veysi Turan'ın *Emrî Divanı Sözlüğü*'nde yine miblağ kelimesi "meblağ" olarak okunmuş olup kelimeye "para, akçe" anlamı verilmiştir:

*Dehânuñ hokkasından almaga dilber lebi ma'cün
O yâra meblâg imiş vâkıf oldum ben bu esrâra* (Saraç: 392)

"Senin dudağının hokkasından macun almak için dilber dudağı o sevgiliye (kendini akçe edip) harcamış. Bu esrârî ben şimdi anladım."
(Turan, 2018: 1355)

Doğrusu şu şekilde olmalıdır:

*Dehânun hokkasından almaga dilber lebi ma'cün
O yâra miblag imiş vâkıf oldum ben bu esrâra* (Kt./3) (Saraç: 392)

Beyitte "Sevgilinin hokka gibi ağzından "dilber lebi macunu"nu almak için miblağ gerekirmiş, ben bu sırra vakıf oldum" diyen Emrî, sevgilinin ağzını macun hokkasına, dudağını "dilber lebi" macununa benzetmiştir. Miblağ, bu beyitte yine macun çıkarmaya yarayan sivri alet olarak tasvir edilmiştir.

*Virir güftârı ma 'cün-i cevâhir-veş ferah gûyâ
Zebân ol hokka-i la'l içre bir kaknûs-mebla'dur* (Şentürk, 2017: 401)

Osmanlı Şiiri Antolojisi'nde yer alan bu beyitte "Sözleri cevahir macunu gibi ferahlık verir. Sanki dili, o lal renkli macun hokkasının içinde bir kaknus gibi ses çıkaran bir miblağdır." diyen şair, sevgilinin sözlerini ferahlık veren cevahir macununa, sevgilinin ağzını kırmızı bir macun hokkasına, dilini ise güzel sesler çıkaran bir macun mablağına benzetmiştir. Buradan "macun-ı cevahir" ile eskiden cevherlerin ezilip macun şekline getirilmesi geleneğine telmihte bulunulmuştur. Bu macunun birçok derde deva olduğu, insanı neşelendirdiği bilinmektedir (Şentürk, 2017: 400-402) Miblağ kelimesi bu beyitte macun hokkasından macun çıkarmaya yarayan alet olarak tasvir edilmiştir.

Seyyid Vehbî Divanı'nda ise "miblağ" kelimesi iki beyitte geçmektedir. Miblağ, bunların ilkinde kepçe, ikincisinde macun çıkarmaya mahsus alet anlamında tasvir edilmiştir:

*Şekker-i şükr-i mükerrerle pür olup maḥbere
Tehniyetde döndi ḥämem miblağ-ı gülşekkere* (K57/1) (Taşdemir, 2020: 2822)

Hamit Dikmen tarafından çalışılan doktora tezinde “meblağ-ı gülşeker”⁶ olarak okunan ibare, İpek Taşdemir tarafından hazırlanan doktora tezinde düzeltilmiş ve bu ibareye “gülşeker tatlısı kepçesi” anlamı verilmiştir. Bu bağlamda Seyyid Vehbî, “Hokka, şükür şekerinin üç kere kaynatılmasıyla dolup, kalem ise tebrik konusunda gülşeker tatlısı kepçesine döndü.” diyerek şükür şekerinin ağır ağır miblağ (kepçe)lerle karıştırılması geleneğini tasvir etmektedir. Burada Vehbî’nin, diğer şairlerden farklı olarak miblağ kelimesini kepçe anlamında kullanması dikkat çekicidir.

Sipihir hoşka-i ma‘cûn hilâl miblağ-ı sîm

Nücûm habb-i müverrakdur âsumân üzre (K41/77) (Taşdemir, 2020: 2822)

Vehbî’nin başka bir kasidesinden alınan bu beyitte, miblağın, özellikle macun, şerbet ve tatlı karıştırmak için kullanılan bir kaşık türü olduğu anlaşılmaktadır. Bu beyitte Vehbî, gökyüzünü macun hokkasına, hilali gümüş kaşığa, yıldızları ise kâğıda sarılmış hapa benzetmiştir. Buradaki haptan kasıt, afyondur. Afyon, keyif verici madde olmasının yanında tedavi amaçlı da kullanılmıştır. Ayrıca “habb-ı muanber” ve “habb-i müverrak” ismiyle bilinen afyon hapları bulunmakta ve bu haplar mavi renkli macun hokkalarına konulmaktadır. Beyitte “gökyüzü-macun hokkası, hilal-sim-i miblağ, yıldızlar-hap” paralelliği bu gelenek üzerine kurulmuştur (Taşdemir, 2020: 53).

SONUÇ

Günümüz Türkçesi’nde mablak olarak telaffuz edilen “miblağ” kelimesi, ilaç ve tıbbi malzeme yapımında bir çeşit kaşık, boya yapımında ucu sivri bir spatula, helva küreği, şerbet kepçesi, dondurma kaşığı ve macun çıkarmaya mahsus bir çeşit alet anlamlarına gelmektedir. Türk edebiyatında ise miblağ, genellikle macun, ilaç ve tatlı yapımında kullanılması yönüyle göze çarpmaktadır. Miblağ kelimesi, Türk edebiyatında Karagöz oyunlarında, *Evlîya Çelebi Seyahatnamesi*’nde, Nedim, Nâbî, Nevî-zâde Atâyî, Emrî, Mantıkî gibi şairlerin divanlarında keyif verici bir madde olan afyon, sağlığa iyi gelen ilaç mahiyetindeki macunlar ve tatlı olarak yenen macunlar ile birlikte kullanılmıştır. Bunun yanında incelenen divanlarda “miblağ” kelimesinin yazılış benzerliği bakımından “meblağ” kelimesiyle karıştırıldığı, bu nedenle

⁶ “meblağ” Bkz. Dikmen, Hamit, *Seyyid Vehbî ve Divanının Karşılaştırmalı Metni*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara, 1991, s. 223.

kelimenin geçtiği beyitlere çoğunlukla yanlış anlam verildiği görülmüş olup fark edilen yanlışlar tarafımızdan düzeltilmiştir.

KAYNAKÇA

ALVAN, Türkan Çınar (2005). *Emrî Dîvânı'nın Nazım Bilgisi ve Belâgat Yönünden İncelenmesi*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

ARSEVEN, C. Esad (1966). "Mablak", *Sanat Ansiklopedisi*, c.3, XIV. fasikül, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, s.s. 1254.

BİLKAN, Ali Fuat (2011). *Nabi Divanı*, Akçağ Yayınları: Ankara, c.II.

DİKMEN, Hamit (1991). *Seyyid Vehbî ve Divanının Karşılaştırmalı Metni*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

DÜZLÜ, Özlem (2018). *Seyyid Vehbî Divanı'na Göre 18. Asırda Osmanlılarda Sosyal Hayat*, Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Evliyâ Çelebi b. Derviş Mehmed Zilli, (2001). *Evliya Çelebi Seyahatnamesi V. Kitap (Topkapı Sarayı Kütüphanesi Bağdat 307 Numaralı Yazmanın Transkripsiyonu - Dizini)*, (Haz: Dağlı vd.), Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.

GÖLPINARLI, Abdülbaki (1951). *Nedim Divanı (Devrine, hayatına ve edebî şahsiyetiyle tesirine ait önsöz, kasideler, kıt'a ve tarihler, gazeller, terkipler, rubailer, beyit ve müfretler, sözlük)*, İnkılap Kitabevi: İstanbul.

IŞIN, Priscilla M. (2014). *Osmanlı Mutfak İmparatorluğu*, Kitap Yayınevi: İstanbul.

KANAR, Mehmet (2007). *Örneklî Etimolojik Farsça-Türkçe Sözlük*, Bayrak Yay.: İstanbul.

KAYA, Bilge (1991). *XVII. Yüzyıl Divan Şairi Mantıkî Ahmet Efendi ve Divançesi*, Yüksek lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

MACİT, Muhsin (2016). *Nedim Divanı (Metin ve Tıpkıbasım)*, Atatürk Kültür Bakanlığı Başkanlığı Yay.: Ankara.

ONAY, Ahmet Talat (2000). *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı* (Haz. Cemal Kurnaz), Akçağ Kitabevi: Ankara.

Şemsettin Sami (2013). *Kâmûs-ı Türkî*, (Haz: Ömer Faruk Akün), Kapı Yayınları: İstanbul.

SARIYILDIZ, Gülden (1988-1994). “II. Abdülhamîd’in Fakir Hacılar İçin Mekke’de İnşa Ettirdiği Misafirhâne”, *İstanbul Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi*, sayı: 14, s.s. 136.

ŞENTÜRK, A. Atilla (2017). *Osmanlı Şiir Kılavuzu*, OSEDAM: İstanbul, c.2.

TAŞDEMİR, İpek (2020). *Seyyid Vehbî Divanı’nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü*, Doktora tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

TURAN, Veysi (2018). *Emrî Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)*, Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman Üniversitesi, Adıyaman.

YİĞİT, Ahmet Selman (2018). *Nâbî Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)*, Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

ZÜLFE, Ömer (2011). *Şiirin İzinde Sözü’n Gölgesinde (Osmanlı Şiirinden Kelimeler, Kavramlar ve Deyimler)*, Bilge Kültür ve Sanat Yay.: İstanbul.

Çevrimdışı Kaynaklar

<http://tebdiz.com/>, Erişim tarihi: 29.07.2020.

TDK Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim tarihi: 25.07.2020

Kubbealtı Lugatı, <http://lugatim.com/s/mablak>, Erişim Tarihi: 25.07.2020.

Karaköse, Saadet, *Nev’î-zâde Atayî Divanı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, 2017, s. 301, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55734,nevi-zade-atayi-divanipdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 26.07.2020.

Saraç, M. A. Yekta. *Emrî Divanı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10607,emridivanipdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 27.07.2020.